

Aan de raad van de gemeente Lingewaard

Onderwerp Noodopvang asielzoekers
Portefeuillehouder A. Slob en M.J.A. van den Bos
Zaaknummer collegevoorstel ZS-1257431

Beslispunten

1. In te stemmen met de voorgenomen realisatie in 2025 van een tijdelijke noodopvang voor 200 asielzoekers gedurende maximaal twee jaar in de gemeente Lingewaard.
2. De lijst van activiteiten (categorieën), waarvoor bindend adviesrecht van de gemeenteraad nodig is voor buitenplanse omgevingsplanactiviteiten, conform artikel 16.15a lid b onder 1 van de Omgevingswet zo te wijzigen dat voor de realisatie van de opvanglocatie op de Zandsestraat in Bemmelerhoek, tussen de hoogspanningsleidingen en Buurtschap de Pas geen bindend adviesrecht geldt.
3. De gewijzigde Lijst bindend adviesrecht en verplichte participatie vast te stellen en te bepalen dat de gewijzigde lijst in werking treedt daags na publicatie

Inleiding

In februari 2025 heeft het college uw raad geïnformeerd over de mogelijke scenario's voor asielopvang in Lingewaard. Ook hebben wij u geïnformeerd over de landelijke ontwikkelingen rondom de opvang van statushouders en asielzoekers. In de informatiebrief hebben wij uiteengezet waarom het college kiest voor het scenario van een tijdelijke noodopvang voor maximaal 200 asielzoekers gedurende maximaal twee jaar. Met dit scenario leveren we een bijdrage aan de landelijke asielopvangopgave en voldoen we aan onze wettelijke verplichtingen. We hebben u aangekondigd dat wij dit scenario uitwerken in een raadsvoorstel, waarin wij een voorstel doen voor de locatie en de benodigde financiële middelen.

Mogelijke wijziging verdeelbesluit

In de raadsinformatienota informeerden wij uw raad over de landelijke ontwikkelingen rond de Spreidingswet en het verdeelbesluit. Wij vertelden u dat in de indicatieve opgave was bepaald dat onze gemeente 284 plaatsen moest realiseren, waarvan 24 voor alleenstaande minderjarige asielzoekers (AMV-ers). Op 20 december 2024 ontvingen wij van het ministerie het verdeelbesluit, waarin de opgave naar beneden was bijgesteld naar 75 opvangplaatsen. Een aantal gemeenten en de provincie Gelderland heeft bezwaar gemaakt tegen het verdeelbesluit. Dit kan betekenen dat het verdeelbesluit en daarmee het aantal op te vangen asielzoekers nog wijzigt.

Landelijke ontwikkelingen

Het huidige kabinet staat voor een streng asielbeleid. Het streven is dan ook om de instroom van asielzoekers te verminderen. Als de instroom daadwerkelijk wordt verminderd betekent dit dat het aantal opvangplekken op termijn teruggebracht kan worden. Echter voor de komende jaren is er een tekort aan opvangplekken. Recent zijn wij in kennis gesteld van de contourennota van het kabinet, die net in consultatie is gebracht. In deze contourennota streeft het kabinet naar intrekking van de Spreidingswet in 2026. Dit betekent dat de Spreidingswet vooralsnog van kracht is. Het is nog onduidelijk op welke manier het kabinet daarna voldoende opvangplekken organiseert en welke inspanning c.q. verplichting daarvoor van onze gemeente wordt gevraagd.

Beoogd effect

- Voldoen aan onze wettelijke verplichting, opgelegd vanuit de Spreidingswet en het verdeelbesluit van het ministerie, om asielopvang te realiseren.
- Onze verantwoordelijkheid nemen door bij te dragen aan de landelijke asielopvangopgave.
- Zolang nog geen duidelijkheid is over de toekomst van de Spreidingswet toch invulling geven aan de wettelijke verantwoordelijkheden.

Argumenten

1.1 Hiermee voldoen wij aan onze wettelijke taak.

Met het realiseren van een noodopvanglocatie voldoet de gemeente aan de wettelijke taak om onze lokale opgave in te vullen en dragen we bij aan de regionale opgave. Bovendien voldoen we aan onze morele verantwoordelijkheid een bijdrage te leveren aan de landelijke asielopvangopgave. Opvang van asielzoekers is één van de verantwoordelijkheden van de gemeente. Daarnaast hebben we ook verantwoordelijkheden in de opvang en huisvesting van statushouders en Oekraïners en faciliteren we huisvesting van arbeidsmigranten.

1.2 Noodopvang past bij de urgentie van dit vraagstuk.

Noodopvang is relatief snel te organiseren. We streven ernaar de noodopvang in het vierde kwartaal van 2025 gereed te hebben. We blijven hierdoor dicht in de buurt van 1 juli, de oplevertermijn die de Spreidingswet stelt aan het realiseren van opvang.

1.3 Met deze oplossing nemen we geen onomkeerbare stappen voor de toekomst, wat de mogelijkheid geeft om de landelijke ontwikkelingen af te wachten.

Een noodopvang is per definitie tijdelijk. De gekozen maximale termijn voor noodopvang in Lingewaard van twee jaar geeft ons de ruimte en tijd om verdere (inter)nationale ontwikkelingen te volgen.

1.4 Het aantal van 200 asielzoekers is voor het COA de ondergrens om de kosten te dragen voor de asielopvanglocatie.

Met een locatie voor 200 asielzoekers draagt het COA de kosten voor de exploitatie en worden de voorzieningen door het COA geleverd. Deze bestaan uit:

- Beveiliging
- Locatiemanagement (begeleiding, verzorgen dagprogramma, schoonmaak en onderhoud)
- Huisartsenzorg (door een organisatie waar het COA een contract mee heeft)

Ook draagt het COA zorg voor het plaatsen van de tijdelijke woonunits en de realisatie van de infrastructuur (gas, water, licht, riolering, etc.). Voor de volledige kostenverdeling: zie financiële paragraaf.

2.1 De locatie voldoet aan de vooraf gestelde eisen van gemeente en COA

Bij het zoeken naar een locatie voor de noodopvang kwam het college op de toekomstige woningbouwlocatie Zandsestraat/De Pas. In de raadsinformatienota heeft het college de volgende randvoorwaarden meegegeven voor een locatie:

- De locatie moet geschikt zijn voor de opvang van 200 asielzoekers. Bij een lager aantal is het opzetten van een noodopvang voor COA niet te organiseren en ontzorgt het COA ons niet.
- De grond is op korte termijn beschikbaar.
- Er is sprake van een beperkt aantal omwonenden.

De locatie op de Zandsestraat/De Pas voldoet aan deze voorwaarden. De locatie is groot genoeg en het aantal omwonenden is beperkt. De grond is in eigendom van de gemeente en daarom per direct beschikbaar. Alle nutsvoorzieningen kunnen tijdig gerealiseerd worden op deze locatie. Wij verwachten dat in het vierde kwartaal na alle voorbereidingen de opvang in gebruik genomen kan worden. Het COA heeft een locatiescan gedaan. Ook daaruit blijkt dat deze locatie geschikt is als noodopvanglocatie voor asielzoekers.

2.2 De woningbouw start in 2027, tot die tijd staat dit terrein leeg

Op de locatie Zandsestraat is woningbouw gepland. Het college vindt het belangrijk dat de asielopvang niet ten koste gaat van de geplande woningbouw. Het noordelijk plandeel van de woningbouwlocatie voor ongeveer 130 woningen wordt niet betrokken bij de opvanglocatie. De ontwikkeling van dit plandeel kan worden voortgezet. Het zuidelijke plandeel voor ongeveer 15 vrijstaande woningen wordt volgens planning pas daarna uitgevoerd, zodat hier de noodopvang kan worden gerealiseerd. De woningbouw in het zuidelijke deel start eind 2027. Daarmee kan de woningbouwontwikkeling worden doorgezet bij het realiseren van de noodopvanglocatie.

2.3 Er vindt een verfijning van de lijst plaats

Het bindend adviesrecht van uw raad geldt bij aanvragen voor een omgevingsvergunning voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit, volgens art. 16.15a, tweede lid, onder b, sub 1°, Omgevingswet. De gemeenteraad heeft op 11 mei 2023 besloten om de lijst van activiteiten waarvoor bindend adviesrecht en verplichte participatie van de gemeenteraad nodig is onder de Omgevingswet vast te stellen. In het geval van de noodopvang gaat het om een maatschappelijke voorziening in het buitengebied van meer dan 350 m² (categorie D3). Voorgesteld wordt om de nieuwe categorie 'Plannen en projecten' toe te voegen. Onder nummer E1 Noodopvang wordt dan de concrete locatie aan de Zandsestraat tegenover nummer 18 (kadastraal bekend gemeente Bemmelen, sectie L, nummer 719) opgenomen. In de omschrijving wordt aangegeven dat het gaat om maximaal 200 opvangplaatsen voor 2 jaar. Verplichte participatie blijft wel aan de orde.

De lijst wordt als volgt aangevuld:

Plannen en projecten

Categorie	Omschrijving	Bindend advies	Verplichte participatie
E1 Noodopvanglocatie	Locatie aan de Zandsestraat, tegenover nummer 18. Kadastraal bekend gemeente Bemmelen, sectie L, nummer 719. Voor de duur van maximaal 2 jaar en voor maximaal 200 opvangplaatsen	-	V

2.4 Door de aanpassing kan het college besluiten over de noodopvanglocatie.

De hoofdlijnen van het plan zijn bij uw raad bekend. Het voornemen een opvang voor asielzoekers te realiseren, de omvang van de voorziening en de tijdelijke aard ervan zijn eerder toegelicht en onderbouwd in de raadsinformatienota van februari 2025. Het college heeft daarnaast tijdig kenbaar gemaakt dat het voorstel voor een tijdelijke noodopvang uitgewerkt zou worden in een raadsvoorstel.

De verwachting is dat het COA in mei 2025 de aanvraag voor de omgevingsvergunning indient. De bevoegdheid om hierover te besluiten ligt bij het college. Op grond van het raadsbesluit van 11 mei 2023 is voor deze activiteit een bindend advies van de gemeenteraad vereist.

Door de voorgestelde aanpassing van de lijst van bindend advies (participatie blijft verplicht), hoeft het college geen afzonderlijk advies te vragen aan de raad terwijl die wel heeft kunnen instemmen met de locatie. Door deze aanpassing, hoeft het college niet op een later moment opnieuw een besluit te vragen van uw raad. Daarmee voorkomen we dat het realiseren van de noodopvang onnodige vertraging oploopt. Volgens de Spreidingswet moeten wij eigenlijk voor eind juli aan onze taakstelling voldoen.

3.1 Publicatie is noodzakelijk om het besluit in werking te laten treden

Kanttakeningen

1.1 Het is niet zeker of wij met 200 asielzoekers voldoen aan de taakstelling

Zoals in de inleiding al is aangegeven heeft de commissaris van de koning als voorzitter van de provinciale regietafel een brief gestuurd naar de minister over het gewijzigde verdeelbesluit. Deze brief is aangemerkt als een formeel bezwaar tegen het besluit. Dit kan betekenen dat het Verdeelbesluit en daarmee het aantal op te vangen asielzoekers nog wijzigt. We kunnen echter niet wachten op een nieuw besluit, omdat we daarmee te veel vertraging oplopen.

1.2 De gemeente heeft geen invloed op de samenstelling van de populatie op de opvang.

Het college kan een verzoek doen, maar het COA bepaalt hoe de samenstelling er uit ziet. Meestal is dit een mix tussen gezinnen en alleenstaanden.

2.1 De bouw van de noodopvang start voor het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning.

Om de voortgang van het proces te waarborgen, start de bouw zodra de omgevingsvergunning is verleend.

Financiën

De gemeente stelt de grond om niet beschikbaar aan het COA. De aanleg en de exploitatie zijn voor rekening van het COA. Voor de totstandkoming van deze opvang wordt een bestuursovereenkomst gesloten met het COA. Onderdeel hiervan zijn de kosten die het COA op zich neemt en die voor rekening van de gemeente komen.

Uit de algemene uitkering van het Gemeentefonds ontvingen wij voor het zoeken naar opvangplekken voor asielzoekers vanuit de Spreidingswet een bijdrage van € 45.000 in 2024. Via de resultaatbestemming bij de jaarrekening 2024 wordt dit overgeheveld naar 2025. Naar verwachting ontvangen wij voor 2025 dezelfde uitkering uit het Gemeentefonds. De gemeentelijke voorbereidingskosten moeten hieruit gefinancierd worden.

Communicatie en participatie

We hebben een communicatieplan opgesteld voor de communicatie rond de asielnoodopvang. Zie hiervoor het bijgevoegde communicatieplan in bijlage 2.

Voortgang

Tussen de gemeente en het COA worden in een bestuursovereenkomst afspraken gemaakt over de te verdelen taken en verantwoordelijkheden.

Planning

Inforonde raad, technische vragen	14 mei 2025
Politieke avond	28 mei 2025
Raadsvergadering	5 juni 2025

Bijlagen

1. Vlekkenplan
2. Communicatieplan

Bemmel, 22 april 2025

burgemeester en wethouders van de gemeente Lingewaard,
de secretaris, de burgemeester,

drs. I.P. van der Valk

dr. P.T.A.M. Kalfs